

ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИФРОВУ ДОБУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський) рівень</i>
Галузь знань	<i>D Бізнес, адміністрування та право</i>
Спеціальність	<i>D4 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Публічне адміністрування та електронне урядування</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ЄКТС – 120 годин аудиторні заняття: лекції – 16 годин, практичні (семінарські) – 30 годин, самостійна робота – 74 години</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор, Практичні / Семінарські: Черниш Вадим Олегович, к.ю.н., вебсторінка викладача: https://ktpu.kpi.ua/faculty/chernysh/ e-mail: nscourse2020@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>Посилання на дистанційний ресурс надається на першому занятті</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна покликана забезпечити нормативно-правову та теоретичну базу для формування і подальшого розвитку знань, навичок та умінь фахівців з публічного управління та адміністрування, необхідних для управління та прийняття рішень у сфері національної безпеки, аналітичної обробки інформації, досліджень різних аспектів безпеки, зокрема політичного, економічного, військового, інформаційного тощо.

Мета ОК - формування у студентів розуміння сутності та явища національної безпеки в контексті доби цифрового розвитку. Вона полягає у наданні знань щодо механізмів керівництва і стратегічного планування у сфері національної безпеки, структури та складу сектору безпеки і оборони, визначення загроз національній безпеці та шляхів їх мінімізації, а також ознайомлення з кращими світовими практиками у цій сфері.

Предмет навчальної дисципліни – сутність та явища національної безпеки як важливого елементу суспільного існування. Дисципліна забезпечує нормативно-правову та теоретичну базу для формування і подальшого розвитку знань, навичок та умінь фахівців з публічного управління та адміністрування, необхідних для управління та прийняття рішень у сфері національної безпеки, а також для досліджень її різних аспектів, зокрема політичного, економічного, військового та інформаційного.

Вивчення даного ОК сприяє опануванню наступних компетентностей:

- загальні програмні компетентності:

(ЗК02) Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

(ЗК03) Здатність розробляти та управляти проектами.

(ЗК05) Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

- спеціальні програмні компетентності:

(СК01) Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

(СК03) Здатність організовувати інформаційно аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

(СК04) Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

(СК06) Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

(СК08) Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

(СК11) Здатність вносити пропозиції щодо здійснення цифрових трансформацій в публічному управлінні.

(СК12) Здатність до застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема цифрових та розумних технологій.

(СК13) Здатність до визначення чинних і потенційних джерел фінансування реалізації національних, регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку.

- програмні результати навчання:

(РН02) Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

(РН03) Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

(РН06) Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально організаційних структур.

(РН07) Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

(РН08) Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

(РН13) Уміти діагностувати проблеми та розробляти рекомендації щодо здійснення цифрових трансформацій публічного управління.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Постреквізити. За структурно-логічною схемою підготовки фахівця у сфері публічного управління та адміністрування навчальна дисципліна пов'язана з такими дисциплінами циклу професійної підготовки, як «Інструменти ІІІ для наукових досліджень з публічного управління», «Міжнародні та національні стандарти професійної діяльності в органах публічної влади».

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 1 Теоретичні основи національної безпеки

Тема 2. Національна і міжнародна безпека.

Тема 3. Могутність держави в сучасному світі

Тема 4. Загрози національній безпеці

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Тема 5. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України

Тема 6. Планування у сфері національної безпеки

Тема 7. Розвідувальна діяльність

Тема 8. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони

РОЗДІЛ 3. ПІДСФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Тема 9. Воєнна безпека України

Тема 10. Державна безпека України

Тема 11. Громадська безпека та порядок

Тема 12. Кібербезпека

Тема 13. Інформаційна безпека

Тема 14. Гібридні загрози та їх наслідки для національної безпеки

РОЗДІЛ 4. ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ. КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ТА КОЛЕКТИВНА ОБОРОНА

Тема 15. Збройні конфлікти

Тема 16. Колективна безпека та колективна оборона. НАТО

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Overview of the Armed Conflict in eastern Ukraine – a Context and Conflict Analysis: analytical report / Vadym Chernysh, Viktoriia Voronina. – Kyiv, 2020. – 164 pages. Режим доступу: https://censs.org/wp-content/uploads/2021/05/FBA_CENSS-Report_ENG_11_print.pdf.
2. Chernysh, V. Intelligence as an instrument of state power and its use in international politics. *Kyiv-Mohyla Law and Politics Journal*, (8-9). – 2023. – pp. 59–84. Режим доступу: <http://kmlpj.ukma.edu.ua/article/view/303156/295199>
3. Chernysh, V. The Ability of Russia's Federal Security Service to Influence the Executive Through its Apparatus of Seconded Employees. *Journal of Strategic Security*. 2024. Vol. 17, no. 1. – pp. 31–41. Режим доступу: <https://digitalcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2164&context=jss>
4. Chernysh, V. The «Blurriness» of Boundaries between Activity Spheres of Intelligence Agencies as an Amplifier of Power in Russia. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*. 2023. Vol. 37, Issue 2. – pp. 544–575. Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08850607.2023.2230521?scroll=top&needAccess=true&role=tab>

5. Форсайт розвитку оборонно-промислового комплексу України на часовому горизонті 2021–2030 роки / наук. керівник проєкту акад. НАН України М. З. Згуровський // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку; Інститут передових оборонних технологій КПІ ім. Ігоря Сікорського; Інформаційно-аналітичний центр КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 148 с. Режим доступу: http://wdc.org.ua/sites/default/files/KPI-WDC-IADT_FORESIGHT-2021-UA.pdf.

Нормативно-правові джерела (обов'язкові)

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.
2. Закон України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» від 23.02.2006 № 3475-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3475-15>.
3. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 № 3855-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
4. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/про%20доступ%20до%20публічної%20інформації>
5. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>.
6. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 05.07.1994 № 80/94-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>.
7. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
8. Закон України «Про Збройні Сили України» від 06.12.1991 № 1934-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>.
9. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
11. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
12. Закон України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 № 74/98-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.
13. Закон України «Про оборону України» від 06.12.1991 № 1932-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>.
14. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 № 2697-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
15. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», від 05.10.2017. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.
16. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», від 13.12.2022 №2834-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
17. Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18.01.2018 № 2268-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>.
18. Закон України «Про правовий режим воєнного стану», від 12.05.2015. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
19. Закон України «Про протимінну діяльність в Україні», від 6 грудня 2018 року № 2642-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#n193>.

20. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України». – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> .
21. Закон України «Про розвідку» від 17.09.2020 №912-IX. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> .
22. Закон України «Про Службу безпеки України» від 22.03.1992 №2229-XII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> .
23. Положення про Міністерство внутрішніх справ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text> .
24. Положення про Міністерство оборони України, затверджене постановою КМУ від 26 листопада 2014 р. № 671. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text> .
25. Порядок проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 507. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2019-%D0%BF#Text> .
26. Про утворення Національного органу з питань протимінної діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2021 р. № 1207. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-2021-%D0%BF#n2>
27. Стратегічний оборонний бюлетень України, введений в дію Указом Президента України Указом Президента України від 17 вересня 2021 року №473/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121> .
28. Стратегія біобезпеки та біологічного захисту, затверджена Указом Президента України від 17 грудня 2021 року № 668/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668/2021#Text> .
29. Стратегія воєнної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n8> .
30. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text> .
31. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року, затверджена Указом Президента України від 11.08.2021 №347/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>.
32. Стратегія енергетичної безпеки, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 907-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#n10> .
33. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, затверджена Указом Президента України від 27 серпня 2021 року №448/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> .
34. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 687-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text> .
35. Стратегія інформаційної безпеки, затверджена Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
36. Стратегія кібербезпеки України: Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013> .
37. Стратегія людського розвитку, затверджена Указом Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n2>
38. Стратегія національної безпеки України, введена в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
39. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року, введена в дію Указом Президента України від 20 серпня 2021 року № 372/2021. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3722021-39733> .

Допоміжні

1. Congressional Research Service. Russia's Nuclear Weapons: Doctrine, Forces, and Modernization, 2022. – Режим доступу: <https://crsreports.congress.gov/product/details?prodcode=R45861>
2. Efraim Inbar. Israel's National Security: Issues and Challenges Since the Yom Kippur War / Routledge, 2007.
3. Elizabeth Buchanan. Russia's 2021 National Security Strategy: Cool Change Forecasted for the Polar Regions / RUSI, 2021. – Режим доступу: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russias-2021-national-security-strategy-cool-change-forecasted-polar-regions>
4. Gaye Christoffersen. Russian Thinking about CSTO Peacekeeping: Central Asia, China, and the Ukraine War / The Asan Forum, 2022. – Режим доступу: <https://theasanforum.org/russian-thinking-about-csto-peacekeeping-central-asia-china-and-the-ukraine-war/>
5. Julian Cooper. Russia's updated National Security Strategy / Russian Studies Series 2/21, 2021. – Режим доступу: <https://www.ndc.nato.int/russias-updated-national-security-strategy/>
6. Lydia Wachs. The Role of Nuclear Weapons in Russia's Strategic Deterrence. Implications for European security and nuclear arms control / Stiftung Wissenschaft und Politik, 2022. – Режим доступу: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/the-role-of-nuclear-weapons-in-russias-strategic-deterrence>
7. Mehmet Çağatay Güler, Anna Shakirova. Deciphering Russia's 2021 National security strategy document / SETA, Perspective, 2021. – Режим доступу: <https://www.setav.org/en/perspective-deciphering-russias-2021-national-security-strategy-document/>
8. Richard J. Samuels. Encyclopedia of United States National Security (2 vol.) / SAGE Publications, Inc, 2006.
9. Russia's Perception Warfare | Militaire Spectator. – Режим доступу: <https://militairespectator.nl/artikelen/russias-perception-warfare>
10. Ruth Deyermond. The Collective Security Treaty Organization / Routledge Handbook of Russian Foreign Policy, 2018. – Режим доступу: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315536934-32/collective-security-treaty-organization-ruth-deyermond>
11. The Economist. What is the Collective Security Treaty Organisation?, 2022. – Режим доступу: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2022/01/06/what-is-the-collective-security-treaty-organisation>
12. Chernysh, Vadym. "Intelligence As an Instrument of National Power: Lessons Learned from the Tensions between Serbia and Kosovo." Journal of Strategic Security 18, no. 3 (2025) : 25-41. DOI: <https://doi.org/10.5038/1944-0472.18.3.2425> Available at: <https://digitalcommons.usf.edu/jss/vol18/iss3/2>
13. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». – К.:НіСД. – 2022. – 135. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-12/ad-nisd-do-poslannya-prezidenta-ukraini-2022.pdf>.
14. Ананьїн, В. О. Національна безпека держави в сучасних умовах : монографія / В.О. Ананьїн, О.В. Ананьїн, В.В. Горлинський, О.О. Пучков [та 2 інших] ; за загальною редакцією В.О. Ананьїна ; Інститут спеціального зв'язку та захисту інформації Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. - 345 сторінок.
15. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю.С. Шемшученко. Київ: ТАЛКОМ, 2017. - 576 с.
16. Біла книга спеціальних інформаційних операцій проти України: 2014-2018. – Режим доступу: https://mip.gov.ua/files/pdf/white_book_2018_mip.pdf.
17. Вороніна В.В., Черниш В.О. Вогнепальна зброя у цивільного населення: потенційна загроза національній безпеці чи запорука стійкого суспільства // Актуальні питання у сучасній науці. – 2024. – № 5(23). — С. 232-243. Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/11427/11486> .

18. Вороніна В.В., Черниш В.О. Чи потрібна Україні політика щодо зброї? // Публічне урядування. – 2024. – № 1 (38). — С. 14-24. Режим доступу: <https://journals.maup.com.ua/index.php/public-management/article/view/3198/3640> .
19. Горбулін В.П., Даник Ю.Г. Національна безпека України: фокус пріоритетів в умовах пандемії // Вісн. НАН України. – 2020. – № 5. – С. 3-18.
20. Д-р Джеймі Ши. Серія лекцій для НАТО, присвячених новим викликам безпеці (стенограма, аудіо, відео - переклад українською мовою). – Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_59989.htm .
21. Згуровський М. З. Майбутнє України у новому світовому порядку // Газета «Світ». –2024. – №17 – 18. – Режим доступу: <http://surl.li/pqahxf>
22. Качинський А.Б., Молоченко Д.Р. Індикатор могутності держави — важливий інструмент системного аналізу та стратегічного планування у сфері національної безпеки // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2016. – № 1. – С.17-25.
23. Національна безпека і оборона України : правове забезпечення : навчально-довідковий посібник / упорядники : М.Г. Вербенський [та ін.] ; Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний інститут. - Київ : ДНДІ МВС України ; 2016. Харків : Мачулін, - 777 с.
24. Національна стратегія кібербезпеки Швеції // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.government.se/contentassets/f858cec8cb944d3fa82bdf0fb7959448/sweden-in-a-digital-world--a-strategy-for-swedens-foreign-and-security-policy-on-cyber-and-digital-issues.pdf>
25. Основи стратегічного планування національної безпеки : навчальний посібник / Г.П. Ситник, М.Г. Орел ; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ : Видавець Кравченко Я. О., 2021. - 223 сторінки.
26. Попова С.М., Попова Л.М. Основні складові національної безпеки України //Наше право. – 2013. – № 13. – С. 54-60.
27. Стратегія національної безпеки Нідерландів// Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://english.ncsc.nl/binaries/ncsc-en/documenten/publications/2022/december/06/the-netherlands-cybersecurity-strategy-2022-2028/TheNetherlandsCybersecurityStrategy2022-2028.pdf>
28. Стратегія національної безпеки Сполучених Штатів Америки (US NATIONAL SECURITY STRATEGY//Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf>
29. Сухонос, В. В. Державний механізм забезпечення національної безпеки: інституціонально-правова та технологічна парадигми : монографія / В.В. Сухонос, В.В. Сухонос. - Суми : Університетська книга, 2019. - 286 сторінки : фотографії.
30. Теоретичні основи національної безпеки України : навч. посіб. / О. Дзьобань, О. Соснін. - К. : Освіта України, 2009. - 384 с.
31. Урядова стратегія кібербезпеки Великої Британії на 2022-2030 роки (Government Cyber Security Strategy: Building a cyber resilient public sector. – Режим доступу: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1049825/government-cyber-security-strategy.pdf
32. Черниш В.О. Адміністративно-правове забезпечення контролю за діяльністю розвідувальних органів України [Текст] : автореф. дис. ... канд.юрид. наук : 12.00.07 / Черниш Вадим Олегович ; Держ. НДІ М-ва внутр. справ України. - Київ, 2016. - 21 с.
33. Черниш В. О., Вороніна В. В. Визначення основ державної політики щодо вогнепальної зброї в австралійській співдружності: уроки для України // Електронне наукове видання «Публічне адміністрування та національна безпека». — 2024. — №6. Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17205263453387.pdf>
34. Черниш В.О. Російська військова міць – чи можливе стримування. 2020. Інтерфакс Україна. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ua.interfax.com.ua/news/blog/703202.html>
35. Шляхи удосконалення системи державного управління забезпеченням національної безпеки України : навч.посіб. : у 2 ч. Ч. 2 / авт. кол. : Г. П. Ситник, В. І. Абрамов, В. А. Мандрагеля та ін. ; за заг. ред. Г. П. Ситник. - К. : НАДУ, 2012. – 44 с.

Інформаційні ресурси

1. Fragile State Index. URL: <https://fragilestatesindex.org/> .
2. Uppsala Conflict Data Program. URL: <https://ucdp.uu.se/> .
3. Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/> .
4. Центр безпекових досліджень «СЕНСС». Аналітика <https://censs.org/category/analytic/> .
5. States of Fragility 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/states-of-fragility-2025_81982370-en/full-report.html

Інформація про інші основні та додаткові матеріали або посилання на матеріали чи ресурси, потрібні для вивчення навчальної дисципліни, можуть також додатково повідомлятися/надаватися студентам під час лекційних та семінарських занять за ініціативою викладача чи на запит студентів.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання, реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекції

Лекція 1. Національна і міжнародна безпека

1. Національна безпека держави. Політика національної безпеки.
2. Поняття міжнародної безпеки.
3. Регіональна безпека.
4. Вплив міжнародної безпеки на стан національної безпеки.

Завдання на СРС: 1. Ознайомлення з ресурсом Fragile States Index <https://fragilestatesindex.org/>. 2. Участь України у заходах щодо боротьби з транснаціональними злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом.

Лекція 2. Могутність держави в сучасному світі

1. Могутність держави в сучасному світі, компоненти та фактори.
2. Інструменти сили держав.
3. «Баланс сил» в міжнародних відносинах.

Завдання на СРС: Економічна сила як різновид «жорсткої» сили.

Лекція 3. Загрози національній безпеці

1. Загрози національній безпеці та їх види.
2. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
3. Оцінка загроз та її мета.
4. Стійкість, вразливість держави та суспільства до загроз.
5. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.

Завдання на СРС: 1. Співвідношення понять «ризик», «загроза», «вразливість». 2. Аналіз явища «Гібридні загрози».

Лекція 4. Керівництво та планування у сферах національної безпеки та оборони України

1. Підсфери національної безпеки України.
2. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України.
3. Загальна характеристика сектору безпеки та оборони, його склад.
4. Національні інтереси України.
5. Планування в сфері національної безпеки, його роль та значення.
6. Стратегія національної безпеки України. Інші стратегічні документи у сфері національної безпеки та оборони України.

Завдання на СРС: Огляд Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки. Стратегічні документи у сфері національної безпеки окремих іноземних держав.

Лекція 5. Воєнна безпека України

1. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки.
2. Стратегія воєнної безпеки України.
3. Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.
4. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері воєнної безпеки (Міністерство оборони України, Збройні Сили України та Державна спеціальна служба транспорту).

Завдання на СРС: Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України

Лекція 6. Державна безпека України

1. Сутність і місце державної безпеки як підсфери національної безпеки.
2. Захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру (державна безпека України).
3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері державної безпеки.

Завдання на СРС: Огляд системи державної безпеки США, Ізраїлю та Великої Британії.

Лекція 7. Інформаційна безпека

1. Поняття інформаційної безпеки.
2. Стратегічні документи у підсфері інформаційної безпеки. Стратегія інформаційної безпеки.
3. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.

Завдання на СРС: Співвідношення пропаганди та інформаційних операцій, приклади. Використання ЗМІ для впливу на погляди іноземних аудиторій, механізми, види впливу.

Лекція 8. Колективна безпека та колективна оборона. НАТО

1. Поняття та мета колективної безпеки та колективної оборони. Системи колективної безпеки.

2. Організація Північноатлантичного Договору.

3. Можливості НАТО для забезпечення національної безпеки України.

Завдання на СРС: Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.

Практичні (семінарські) заняття

Семінарське заняття 1. Теоретичні основи національної безпеки.

1. Поняття «безпека» і «небезпека».

2. Безпека особи, суспільства, держави.

3. Поняття національної безпеки держави, її предмет, суб'єкти і об'єкти.

4. Принципи і правова основа національної безпеки.

5. Засади внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки

Семінарське заняття 2. Національна і міжнародна безпека

1. Визначення національної безпеки держави.

2. Поняття та виміри міжнародної безпеки. Регіональна безпека. Положення Статуту ООН.

3. Міжнародна безпека в системі національної безпеки України.

4. Аналіз ситуації в Україні за показниками *Fragile States Index*

Семінарське заняття 3. Могутність держави в сучасному світі

1. Складові могутності держави в сучасному світі, компоненти та фактори.

2. Інструменти сили держав. Концепція «жорсткої» та «м'якої» сили

3. Концепція «DIME», «MIDLIFE».

3. Економічна сила як різновид «жорсткої» сили.

3. Теорія «Балансу сил» в міжнародних відносинах. Полярність у міжнародних відносинах: однополярність, біполярність, багатополярність (мультиполярність).

Семінарське заняття 4. Загрози національній безпеці

1. Відмінність між поняттями «ризик», «загроза», «вразливість».

2. Поняття та види загроз національній безпеці.

3. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.

4. Оцінка загроз та її мета, суб'єкти, що здійснюють оцінку загроз

5. Нормативні акти, які визначають загрози національній безпеці України

Семінарське заняття 5. Загрози національній безпеці

1. Визначення стійкості держави до загроз.

2. Фактори вразливості суспільства та держави до загрози. Приклади українського контексту

3. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.

4. Поняття «Гібридні загрози», приклади «гібридних загроз», актуальних для України

Семінарське заняття 6. Керівництво та координація у сферах національної безпеки та оборони України

1. Підсфери національної безпеки України.
2. Керівництво у сфері національної безпеки та оборони України.
3. Функції та повноваження Ради національної безпеки і оборони як координаційного органу у сфері національної безпеки та оборони України.
4. Склад і структура РНБО.
5. Загальна характеристика сектору безпеки та оборони,
6. Місце органів влади, що входять до складу сектору безпеки та оборони у системі забезпечення національної безпеки
7. Визначення національних інтересів України.

Семінарське заняття 7. Планування в сфері національної безпеки

1. Значення планування в сфері національної безпеки, види планування. Етапи розробки стратегічних документів.
2. Структура Стратегії національної безпеки України
3. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки
4. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов.
5. Основні положення Стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу України.
6. Основні положення Стратегії зовнішньополітичної діяльності України.
7. Стратегічні документи у сфері національної безпеки окремих іноземних держав.

Семінарське заняття 8. Розвідувальна діяльність

1. Поняття розвідувальної діяльності.
2. Мета та значення розвідувальної діяльності для захисту від зовнішніх загроз.
3. Основні завдання розвідки.
4. Розвідувальне співтовариство. Розвідувальні органи України: система, сфери діяльності, повноваження. Керівництво розвідувальними органами.
5. Порядок розробки та затвердження Національної розвідувальної програми, її зміст
6. Система та повноваження розвідувальних органів РФ, США, Ізраїлю, Великої Британії, Австралії, Швейцарії.

Семінарське заняття 9. Демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони.

1. Система та види контролю за сектором безпеки та оборони
2. Визначення предмету демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони
3. Коло суб'єктів, що здійснюють демократичний цивільний контроль за сектором безпеки та оборони.
4. Принципи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони.
5. Аналіз міжнародно-правових документів, де визначені зобов'язання України з забезпечення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки.
6. Приклади серед країн ЄС щодо механізмів демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони.

Семінарське заняття 10. Воєнна безпека України

1. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки.
2. Загальна характеристика Стратегії воєнної безпеки України, її структура.

3. Цілі, пріоритети та завдання реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва

4. Зміст правового режиму воєнного стану, порядок його введення та скасування.

5. Правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

6. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері воєнної безпеки (Міністерство оборони України, Збройні Сили України та Державна спеціальна служба транспорту).

Семінарське заняття 11. Громадська безпека та порядок

1. Поняття громадської безпеки та громадського порядку.

2. Порядок розробки та зміст Стратегії громадської безпеки та цивільного захисту України.

3. Завдання, функції та повноваження Міністерства внутрішніх справ та підвідомчих йому органів влади у підсфері громадської безпеки.

4. Загальні питання обігу стрілецької зброї та легкого озброєння: правове регулювання, законний (схвалюваний) та незаконний (несхвалюваний) обіг, обмеження у реалізації права власності.

5. Обіг цивільної вогнепальної зброї та його вплив на стан національної безпеки, громадської безпеки та порядку.

6. Загальна характеристика законодавства ЄС щодо обігу вогнепальної зброї та необхідності його імплементації на національному рівні.

Семінарське заняття 12. Інформаційна безпека

1. Визначення інформаційної безпеки.

2. Загальна характеристика Стратегія інформаційної безпеки. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері.

3. Національні інтереси України в інформаційній сфері, актуальні загрози національним інтересам України та національній безпеці України в інформаційній сфері

4. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.

5. Різниця між пропагандою та інформаційними операціями.

6. Використання ЗМІ для впливу на погляди іноземних аудиторій, механізми, види впливу.

Семінарське заняття 13. Гібридні загрози та їх наслідки для національної безпеки

1. Поняття гібридних загроз.

2. Виміри гібридних загроз.

3. Вразливість демократичних держав перед гібридними загрозами.

4. Протидія гібридним загрозам: досвід України

5. Протидія гібридним загрозам: досвід інших держав

Семінарське заняття 14. Збройні конфлікти

1. Поняття збройного конфлікту. Міжнародно-правове визначення.

2. Основні причини виникнення збройних конфліктів.

2. Сутність і характер сучасних збройних конфліктів та їх види.

4. Шляхи і механізми запобігання виникненню збройних конфліктів.

Семінарське заняття 15. Колективна безпека. НАТО

1. Поняття, елементи та мета колективної безпеки.

2. Системи колективної безпеки.
3. Організація Північноатлантичного Договору, мета її створення, коло питань, якими вона займається
4. Можливості НАТО для забезпечення національної безпеки України.
5. Основні документи, якими регламентується співпраця Україна-НАТО
6. Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача ВО в рамках освітнього компоненту включає комплекс тематичних питань для роздумів і практичних завдань, спрямованих на самоконтроль знань та організацію самопідготовки студентів в рамках кожного з практичних/семінарських занять і передбачає: підготовку до аудиторних занять, підготовку до модульної контрольної роботи.

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	56
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	6
3	Підготовка до заліку	12
	Всього	74

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи

приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @lil.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також "Положення про Комісію з етики та академічної доброчесності Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського" (<https://osvita.kpi.ua/node/171>)

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – 10.

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, розробленого за типом PCO-1 і складається з:

Поточного контролю: доповіді на семінарських заняттях, експрес-опитування, МКР.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестрового контролю: залік.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниженню рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться у форматі тестування і включає 15 тестових завдань, які охоплюють зміст навчальної дисципліни. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх передбачених РП завдань.

Оцінювання та контрольні заходи

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Доповіді на семінарах	4	12	48
2	Написання наукового есе	20	1	20
3	Участь у обговореннях на семінарах	1	7	7
4	Експрес-контроль	1	5	5
5.	МКР (тест)	15	1	15
6	Участь у науково-практичних конференціях, підготовка публікацій, аналітичних матеріалів	5	1	5
	Всього			100

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях

(максимальна кількість балів складає 48, кількість балів на 1 занятті – 4)

12 семінарів × 4 бали = 48 балів

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії	4
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	2
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Активність під час вивчення дисципліни

2.1 Участь у обговореннях на семінарах

Ваговий бал – 1. Максимальна кількість балів за активність на заняттях дорівнює 7 балів.

2.2 Написання наукового есе

Ваговий бал – 20. Перелік тем для написання есе подані у Додаток 1.

Критерії оцінювання:

- високий рівень, тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 20 - 17 балів;
- тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 17 - 12 балів;
- тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 11 - 7 балів;
- незадовільний рівень, робота не відповідає вищевказаним вимогам – 0 балів.

4. Складання модульної контрольної роботи

Ваговий бал – 15. В тесті 15 питань, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Тести формуються на основі питань, визначених у додатку 2 цієї програми.

5. Участь у науково-практичних конференціях, підготовка публікацій

Ваговий бал – 10. Студент отримує бали у разі участі з доповіддю з тем, що охоплюються навчальною дисципліною «Основи національної безпеки» на Днях Науки, наукових, науково-практичних конференціях, підготовки наукових статей/публікацій та розміщення їх у тематичних виданнях/на сайтах.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді тесту. Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи. Заліковий тест містить 40 закритих запитань (ваговий коефіцієнт 1 питання – 2 бали), які формулюються на основі питань, зазначених у Додатку 3 програми. Максимальна оцінка за заліковий тест складає 80 балів.

Критерії оцінювання залікового тесту наступні:

- студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 90 % запитань (36 – 40 правильних відповідей), отримує – 72 - 80 балів;
- студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 75 % запитань (30-35 правильних відповідей), отримує – 60 -70 балів;
- студент, який дав правильні відповіді не менше, ніж на 60 % запитань (24-29 правильних відповідей), отримує – 48-58 бали;
- студент, який правильно відповів менше ніж на 60% запитань, отримує – 0 балів.

Залікова оцінка формується шляхом переведення суми балів, отриманих за:

- семестрові завдання (для тих, хто отримує залік «автоматом») або
 - заліковий тест та індивідуальне семестрове завдання (есе) (для тих, хто складав залік)
- згідно з таблицею, наведеною нижче.

Максимальна сума балів складає **100**: 80 балів (тест) + 20 балів (есе) = 100 балів.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 2.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Додаток 1

НАУКОВЕ ЕСЕ З ДИСЦИПЛІНИ “ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ”

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено написання наукового есе за визначеними темами із запропонованого переліку.

Теми для написання есе

1. Концепція «гібридної» війни та її складові.
2. Стан взаємовідносин НАТО та України.
3. Проблеми національної ідентичності як чинник вразливості суспільства та держави.
4. Роль Ради Безпеки ООН у підтримці міжнародного миру та безпеки в сучасному світі та оцінка її ефективності на прикладі України.
5. Збройні конфлікт на території Боснії і Герцеговини після розпаду Югославії. Загальна рамкова угода про мир у Боснії та Герцеговині 1995 року, уроки для України.
6. Збройний конфлікт в Придністровському регіоні Республіки Молдова, спроби його врегулювання та наслідки, уроки для України.
7. Російсько-грузинський збройний конфлікт 2008 року, плани щодо його мирного врегулювання, Резолюція 1866 (2009) Ради Безпеки ООН від 13 лютого 2009 року, уроки для України.
8. Політики НАТО щодо стримування Російської Федерації її вплив на національну безпеку України.
9. Права людини та національна безпека.
10. Гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану.
11. Реформа Служби безпеки України, уроки для України.
12. Оцінки загроз глобального характеру розвідувальними органами іноземних держав, можливість їхнього використання для планування в сфері національної безпеки України.
13. Демографічна ситуація як чинник національної безпеки.
14. Державна прикордонна служба України, її завдання, функції та повноваження в сфері національної безпеки.
15. Загроза використання масової міграції та внутрішнього переміщення з метою поглиблення розколів в суспільстві та зменшення його стійкості до інших загроз.
16. Незаконний обіг зброї як загроза національній безпеці. Цілі державної політики в сфері контролю за обігом зброї, повноваження державних органів в цій сфері.
17. Особливості діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану.

18. Протидія гібридним загрозам від Російської Федерації, досвід України, що може бути корисним для інших демократичних держав.

Вимоги щодо написання та оформлення есе:

Обсяг 8-12 сторінок, 14 шрифт, Times New Roman, 1,5 інтервал, вирівнювання основного тексту – за шириною. Обов'язкова наявність титульної сторінки, якісно оформленого списку літератури та посилань на джерела у тексті. Есе передається на перевірку викладачеві не менше, ніж за 10 днів до останнього семінарського заняття. У разі завчасної підготовки студент також має можливість представити своє есе під час семінарського заняття, на якому розглядаються питання, що охоплюють тему есе.

Есе має містити титульну сторінку, зміст, основну частину (вступ, 3-6 пунктів, висновки) та список використаних джерел. З нової сторінки потрібно починати тільки такі структурні частини есе, як зміст, вступ та список джерел.

Вступ (визначається виключно актуальність теми та/або причина її вибору) та висновки до есе у повинні бути унікальними (не містити запозичень). Обсяг вступу та висновків – до однієї сторінки тексту. Основна частина – теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання. Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. Всі запозичені фрагменти мають подаватися з посиланнями на використане джерело.

Есе повинне містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми з використанням концепцій і аналітичного інструментарію, розглянутого в рамках дисципліни, висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми.

Обов'язкова наявність якісно оформленого списку джерел та посилань на використані джерела у тексті. Наявність неавторизованих запозичень та/або фіктивних посилань на джерела (які насправді не опрацьовувалися студентом при написанні есе) є підставою для суттєвого зниження балів за есе.

Додаток 2

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено написання студентами модульної контрольної роботи (МКР) у формі тесту. Орієнтовний перелік запитань до МКР наведено нижче.

Запитання до МКР

1. Поняття національної безпеки держави.
2. Поняття регіональної та міжнародної безпеки.
3. Складові могутності держави в сучасному світі, інструменти сили держав.
4. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
5. Поняття та ознаки стійкості держави до загроз.
6. Підсфери національної безпеки України.
7. Повноваження Президента України у забезпеченні керівництва у сфері національної безпеки та оборони України.
8. Рада національної безпеки і оборони України, її склад, функції та повноваження.
9. Міністерство оборони України як орган влади, що забезпечує реалізацію завдань в сфері національної безпеки та оборони України.
10. Міністерство внутрішніх справ України як орган влади, що забезпечує реалізацію завдань в сфері національної безпеки та оборони України
11. Порядок проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України
12. Національні інтереси України.
13. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони.
14. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України

з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов (відповідно до Стратегії національної безпеки України).

15. Національна розвідувальна програма.

16. Поняття та складові системи демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони

Додаток 3

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (ЗАЛІК)

Залікова контрольна робота проводиться у формі тесту, складеного на основі матеріалу, розглянутого на лекціях та семінарах. Студенти денної форми навчання виконують її в окремих випадках (детальніше – у розділі 8 «Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)»).

Перелік питань для підготовки до заліку

1. Поняття національної безпеки держави, її предмет, суб'єкти і об'єкти.
2. Принципи і правова основа національної безпеки.
3. Поняття міжнародної безпеки. Регіональна безпека.
4. Теорія «балансу сил».
5. Полярність у міжнародних відносинах: однополярність, біполярність, багатополярність (мультиполярність).
6. Інструменти сили держав. «Жорстка» та «м'яка» сила.
7. Поняття загроз національній безпеці. Відмінність поняття «загроза», «виклик» та «вразливість».
8. Зовнішні та внутрішні загрози національній безпеці.
9. Мета проведення оцінки загроз.
10. Фактори вразливості держави та суспільства до загроз.
11. «Внутрішнє» та «зовнішнє» балансування як модель реагування держави на зовнішні загрози.
12. Підсфери національної безпеки України.
13. Керівництво в сферах національної безпеки та оборони України.
14. Координація в сферах національної безпеки та оборони України. Завдання, склад і повноваження Ради національної безпеки і оборони України.
15. Склад сектору безпеки і оборони України.
16. Завдання і повноваження Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту у сферах національної безпеки та оборони України.
17. Завдання і повноваження Міністерства внутрішніх справ України у сферах національної безпеки та оборони України.
18. Завдання і повноваження Служби безпеки України у сферах національної безпеки та оборони України.
19. Завдання і повноваження розвідувальних органів України у сферах національної безпеки та оборони України.
20. Завдання і повноваження Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України у сферах національної безпеки та оборони України.
21. Поняття національних інтересів України.
22. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони.
23. Стратегічні документи у сфері національної безпеки та оборони України.

24. Стратегія національної безпеки України, порядок її розробки, затвердження та оприлюднення. Структура (зміст) стратегії національної безпеки.

25. Основні напрями державної політики національної безпеки України, пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, визначені у Стратегії національної безпеки України.

26. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов, визначені у Стратегії національної безпеки України.

27. Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки, визначені у Стратегії національної безпеки України.

28. Мета і порядок проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони.

29. Мета та значення розвідувальної діяльності для захисту від зовнішніх загроз.

30. Розвідувальні органи України: система, сфери діяльності, повноваження.

31. Національна розвідувальна програма.

32. Система демократичного цивільного контролю за сферами національної безпеки і оборони.

33. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Президентом України та Радою національної безпеки і оборони України.

34. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Верховною Радою України.

35. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється Кабінетом Міністрів України.

36. Контроль у сферах національної безпеки і оборони, що здійснюється місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

37. Форми громадського контролю у сферах національної безпеки і оборони.

38. Поняття воєнної безпеки України як підсфери національної безпеки

39. Стратегія воєнної безпеки: її мета, порядок розробки та затвердження, структура (зміст).

40. Підготовка держави до можливого воєнного конфлікту, а також до застосування воєнної сили для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів України.

41. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України, її основна мета, цілі та напрями реалізації

42. Поняття державної безпеки, її місце у сфері національної безпеки.

43. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері державної безпеки.

44. Поняття громадської безпеки та громадського порядку.

45. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.

46. Загальна характеристика законодавства ЄС щодо обігу вогнепальної зброї та необхідності його імплементації на національному рівні.

47. Завдання, функції та повноваження Міністерства внутрішніх справ та підвідомчих йому центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у підсфері громадської безпеки.

48. Поняття економічної безпеки як підсфери національної безпеки. Органи влади, відповідальні за забезпечення економічної безпеки.

49. Поняття кібербезпеки як підсфери національної безпеки. Об'єкти кібербезпеки та кіберзахисту.

50. Суб'єкти забезпечення кібербезпеки. Координація діяльності у підсфері кібербезпеки.

51. Національна система кібербезпеки. Основні суб'єкти національної системи кібербезпеки та їх завдання.
52. Стратегія кібербезпеки України. Загрози кібербезпеці. Пріоритети та напрями забезпечення кібербезпеки України.
53. Поняття інформаційної безпеки як підсфери національної безпеки.
54. Стратегічні документи у підсфері інформаційної безпеки.
55. Завдання, функції та повноваження державних органів у підсфері інформаційної безпеки.
56. Стратегія інформаційної безпеки України: її мета, принципи, структура.
57. Національні інтереси України в інформаційній сфері. Актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері (відповідно до Стратегії інформаційної безпеки України).
58. Гібридні загрози: поняття і виміри гібридних загроз.
59. Вразливість демократичних держав перед гібридними загрозами.
60. Причини виникнення збройних конфліктів та їх види.
61. Характер сучасних збройних конфліктів.
62. Запобігання виникненню збройних конфліктів.
63. Поняття, елементи та мета колективної безпеки.
64. Системи колективної безпеки.
65. Основні документи, якими регламентується співпраця Україна-НАТО, їх зміст.
66. Статус України як члена Програми розширених можливостей НАТО.
67. Цивільний вимір діяльності НАТО в Україні.
68. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: мета її створення, завдання, структура, членство. Україна та ОБСЄ.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри теорії та практики управління, кандидатом юридичних наук Чернишом Вадимом Олеговичем

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № 15 від 19.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)